

סדר היום

סדר היום בהקיצו משנתו

בְּשֵׁאֲרָם גֵּעוּר בְּלִילָה וְלִבּוֹ אוֹמֵר לוֹ לְקוּם, אֵין לְהִתְרַשֵּׁל בְּדָבָר אֶלָּא יְקוּם בְּזִרְיוֹת וְאִזְרוֹת חֵיל, קָדָם שְׂיִתְגַּבֵּר עָלָיו יִצְרוּ הָרַע בְּטַעֲנוֹת וְתוֹאֲנוֹת לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שְׁלֵא יְקוּם, וְיִתְחַכֵּם עָלָיו וּבֵל יִדַע מָה כִּי הוּא זָקֵן וְכִסִּיל וְיִוְדַע דְּרָךְ לְצוּד אֶת הָאָדָם וְלִהְפִּיל אוֹתוֹ בְּמַהְמוֹרוֹת בֵּל יְקוּם וְהִפֵּל בְּמוֹעֲצוֹתָיו כְּדַת גְּתוּנוֹת.

וְלִבְּן צָרִיף כֹּל בְּעַל נֶפֶשׁ יֵרָא וְחֲרַד אֶת דְּבַר ה' שְׁלֵא יִשְׁמַע וְלֹא יִקְבֵּל מִמֶּנּוּ וְיִשְׁלִיךְ אוֹתוֹ אַחֲרֵי גּוֹז, וְאִף אִם יִהְיֶה עָלָיו לְטַרַח מִצַּד כְּבָדוֹת הַגּוֹף וְעֲצָלוּתוֹ יִשִּׁים מִגַּמְתּוֹ רְצוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִפֵּל לְנִגְדּוֹ כְּאֵין, וְהִמְתַּלְמַד אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה ד' או ה' יָמִים לֹא יִכְבֵּד עָלָיו וְלֹא יִהְיֶה לְטַרַח, אֲדַרְבָּא הֲבֵא לְטַהַר מִסִּיעֵין אוֹתוֹ וְיִצְרוּ הָרַע יִתְכַפֶּה לְפָנָיו כְּעֶבֶד לְפָנֵי אֲדוֹנָיו וְלֹא יִמוּט לְעוֹלָם מִמְּנִהְגוֹ הַטּוֹב וְיִסּוּב וְיִבְלֶה בָּהּ וּמִיָּנֶה לֹא

1320
 אבא מ"ב
 ת"ת מ"א
 א"א
 ע"מ מ"א י
 א"א
 א"א
 א"א

יזוּז פִּתְמַלַּת ה' עָלָיו, וְיִהְיֶה לְבָן חֵיל וְגַבּוּר מִלְחָמָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָ הָרַע וְלִשְׁבֹּר כֹּל טַעֲנוֹתָיו וְתוֹאֲנוֹתָיו.

וּבְקוּמוֹ יֹאמֵר מִיָּדָא מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם שֶׁהִחְזַרְתָּ בִּי נִשְׁמַתִּי בְּחִמְלָה רַבָּה אֲמוּנָתְךָ. וְאֵין צָרִיף לְזֶה נְטִילַת יָדִים, כִּי אֶפְלוּ יִהְיוּ יָדָיו מְטַנְפּוֹת אֵין חֲשֵׁשׁ בֵּינוֹן שְׂאִינוּ מְזַכִּיר לֹא שֵׁם וְלֹא בְּנוֹי. וְיִלְבֹּשׁ חֲלוּקוֹ בְּצַנִּיעוֹת גְּדוּל שְׁלֵא יִתְגַּלּוּ אַבְרָיו, כִּי אֶפְלוּ קוֹדוֹת בֵּיתוֹ מְעִידִין עָלָיו אִם צָנוּעַ הוּא אִם לֹא וְנִחְתָּף הַדִּין עַל פִּיָּהֶם.

וְלֹא יִתְפַּף חֲלוּקוֹ מִה שֶׁהוּא לְצַד פְּנִים לְצַד חוּץ עַל שׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם וְאִף עַל פִּי שְׂנֵאָה שֶׁהוּא דְּבָר נֶקֶל וּמָה בְּזֶה חֲשֵׁשׁ בֵּינוֹן שֶׁהוּא פִּתְחַת מְלַבּוֹשָׁיו. אֶפְלוּ הֵכִי עֲנִין גְּדוּל הוּא וְרֵאוּי לְהַקְפִּיד עָלָיו, וּבְכַפְרַט אִם צוֹרְכָא מְרַבֵּן הוּא אוֹ אִישׁ שֶׁל צוֹרְחַ שְׂיִישׁ בּוֹ קַפִּידָה גְּדוּלָה, סוּד ה' לִירְאָיו.

בְּוִנַת נְטִילַת יָדִים

בְּשׁוּם דְּבָר וְאֶפְלוּ לְלַכַּת ד' אַמּוֹת. הַלְּבָבָה כֹּל יִשְׂרָאֵל יֵרָא שְׁמַיִם וּבְעַל נֶפֶשׁ צָרִיף שְׂיִזְמִין אֶצֶל מְרַאשׁוֹתָיו שְׁנֵי כְּלִים אֶחָד מֶלֶא מִים וְאֶחָד רִיקָן וְיִתֵּן הַמֶּלֶא בְּתוֹךְ הַרִיקָן בְּמִכְסֵה וְנָקִי, הַמֶּלֶא בְּרוּךְ, וְהַרִיקָן

אַחֲרַי שְׁלִבֵּשׁ חֲלוּקוֹ וְכִסָּה עֲצָמוֹ אוֹ שְׂיִשֵּׁן בְּחֲלוּקוֹ, בְּקוּמוֹ מִמַּטָּתוֹ קָדָם שְׂיִנְעַע בְּמַלְבוּשָׁיו אוֹ בְּכֹל עֲנִין וְדָבָר, יִטַּל יָדָיו תְּחִלָּה לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ רֵיחַ הַטַּמְאָה הַשּׁוֹרְהַ עָלָיו בְּלִילָה, וְאֵין רֵאוּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ

א. הוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהֵבִיא גִּסַּח ה"מֹדָה אֲנִי" הַמְּקַבֵּל בְּיִשְׂרָאֵל לְאִמְרוֹ בְּקוּמוֹ בְּבִקְרָא, וּמָה שְׂאוֹמְרִים זֶה יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל הַנּוֹאֲמִים בְּעַת פְּתִיחַת חוּשׁ הַדְּבוּר שְׁלֵקָם עִם אֲבוֹתֵיהֶם בְּיַחַד. וְיֵשׁ עוֹד גִּסַּח שֶׁל "מוֹדָה אֲנִי" בְּסִדּוֹר ר' קַאפִּיל תַּלְמִיד הַבַּעַש"ט, וְהוּא הֵיךְ בְּעֶרְף מֵאֲתִים שְׁנֵה אַחֲרָיו, וְלֹא קִבְּלָנוּ גִּסַּחְתּוֹ.
 ב. לֹא מְצִאתִי מְקוּרוֹ.

הנהגות הקימה ממשלתו

כתיב

עורה הנצל וכנור העירה שחר הגתו הזה כל ללמד אדם דעת שאל יאמרו האדם על דעתו בלמרו בודאי העירה השחר אלא יעשה לו איזה הכנה כדי שיצורר אותו משינתו כמשנ"ל כנור הי' חלויה למעלה מראשותיו של דוד וכו' . וכמה חכמים שעשו חכבולות ועשו איזה כלים שפ"י הכלים יתעורר משינתו ועיקר ההכנה הוא ע"י חרנגול שהוא מכוון את שעות החלות כמ"ש לקמן בברכת הגותן לשכוי בינה וחרנגול שחר הוא הוא מכוון את השעה ביותר וזוהר הפליג מאוד בשכ' העומד בחלות לעסוק בתור' ולריך לעשות בחללה החיקון חלות כמ"ש לקמן ואח"כ יעסוק בתורה ואם אין שעות לעשות שתיהן היינו בליחות הקלות יעשה החיקון אף שאל יהיה שעות לעסוק בתורה ואם עשה החיקון ומטפתו שינה יכול לישן מעט רק שעכ"פ יקום חלי שעה קודם שיתחיל להאיר היום ככדי שיפסוק בתורה לחבר לילה ליום ע"י עסק התורה לקיים והגית בו יומ' ולילה וסוד החיבור לילה ליום הוא סוד יסוד קצ"ה ושכינת' כמבואר בזהר .

סודה אני לפניך מלך מלכות חי וקיים יסוד
אדיר סוד ונאור כל המפואר ת"ת
בגבורה גבורה וברולה סקד ולו הבינה בינה והחכמה
מכמה דבתר כתר ודכבוד עתיקה קדישא אשר
ברוב חסדו ואמתו רחיר בי נשמת' אשר פקדתי בידו :

סדר נטילת שחרית

אסור ליגע במלבושיו קודם נטילה
סדר הנטילה של שחרית כך תראה שיהיו מוכנים לפניך שני כלים אחד מלא מים ואחד רק בלא מים לקבל המים ויכוון שהכלי המלא מים נקרא ברין והריקן נקרא ארוך ויראה שהכלי הרק יהי' מעט פגום שהוא רומז למ"א דעליו נאמר וכל אשר בו מום לא יקרב ויטול הכלי עם המים בימינו ויתן בשמאלו וישפוך המים על ידו הימנית ואח"כ יקבל ביד הימנית וישפוך על ידו השמאלית כן יעשה ג"פ בסירוגין כי זו הרוח רעה השורה על הידים אינו הולך משם כי אם ע"י שפיכת מים ג"פ על הידים בדילוג :

סוד רחילת ידים במים הוא כי אמרו חז"ל ידים שניות לטומאה והכוונה כי האדם נברא באלם אלהים ומבשרי אמוה אלוהיה והנה כבר ביארנו שם ד' עולמות שהם אבי"ע וכלל עולם יש עשר ספי' בכלל והוא דיוקנא קדישא דאדם והכוונה ברחילת הידים לתקן האדם דעשי' כמ"ש לפנינו . והנה אין גלוי עשר בלדס באיברים רק בידים ורגלים שיש בשני ידים עשר אלבעות וכן ברגלים והטעם שהרי כבר ביארנו שכל ספי' כלול מעש' והנה הכתר שהוא הנקרא אריך אופן אף שאמר בזוהר דאיהו כולא ימינא ולית ביה שמאלא היינו שהוא כולא חסד פשוט ואין שום דין עכ"ז כבר בארתי במצורי שגה"ע שהוא כלול מימין ומשמאל היינו שמאל לערך ימין דילי' ולכן יולאים ממנו ה' חסדים מסטרא דימינא וה' גבורות מסטרא דשמאלא והם מתפשטין גם צועיר אופן וכבר נתב' שהסודי' כלולים מגבור' והגבור' כלולים מחסדי' היינו חסדים שבחסדי' וגבורות שבחסדים וכן חסדים שבגבורות וגבורות שבגבורות וה' גבורות הם סוד ה' אותיות מנלפ"ך שהם סוד פ"ר דינים שעם ה' אותיות הוא סוד פ"ה ארומה הרומז אל הדינים ובדינים יש אחיזה אל החלומים אבל לא בחסדים ואין בהם אחיזה גם בדינים רק בהקלות למטה שכאשר ישלשל הדין אזי למטה הם דינין קשים ובהם יש אחיזה להחלומי' והנה הם עשר גבורות כנ"פ ולפי שהם אותיות מנלפ"ך שהם כפולים הרי הם עשרים והנה עשר גבורות שהם יותר ממחלקים הם מתגלים צב' ידים בעשר אלבעות שהם ה' בימין וה' בשמאל ומתגלים בהקלות והם ה' אותיות מנלפ"ך כפולים צב' ידים ואח"כ משלשלי' יותר למטה ברגלים ושם מתגלים ג"כ בהקלות והם עשר אלבעות שבצ' רגלים שהם ג"כ ה' אותיות הנ"ל אך שהם דינים קשים מאוד כי הם סוד עקבי דמשיחא דתמן חולפי יסגי והקליפו' יש להם יניקה מן האלבעות היינו מתחת הפרניים ששם נוקע האור לחוץ וגם הדינים יולאים מהקלות ויונקים משם ואין נגרשים הקליפות משם עד שיוולאים החסדים שבהם אין אחיזה כלל לקליפה ואז הם מתחלקים משם . ולכן הידים יש להם טהרה ע"י המים כי מים רומז למסד כידוע אבל לא הרגלים אך בע"ש שאז נתוסף אור גדול סוד תוספת שבת אז אריך לרחוץ גם הרגלים כי אז מתחלקים הקליפות גם מן הרגלים כסוד אם תשוב משבת רגלך כמ"ש לקמן וזוה חבין מה שאמרו שהידיים הם שניות לטומאה והוא בהידיים של הזעיר דעשי' שהוא סוד יצירה שבעשי' כנודע והבן זה והנה בתורה יש ג' ידים והם יד הגדולה הוא סוד ספי' חסד יד החזקה סוד ספי' הגבורה יד הרמה הוא סוד הח"ת שהוא באמצע וכולל לב' הידים ולריך לשפוך מים ג"פ לעורר הכוונה כאשר יתבאר :

הנה

LAWS RELATING TO ONE'S CONDUCT UPON RISING IN THE MORNING

Shulchan Aruch HaRav:

1. Immediately upon awakening, in order to be able to prevail over his evil inclination and rise quickly, a person should consider in whose presence he lies. He should be mindful that the Supreme King of kings, the Holy One, blessed be He, hovers over him, as it is written, "His glory fills the whole earth." (Isaiah 6:3)
2. An important principle of the Torah as well as one of the great virtues of the tzaddikim who walk before God is that "I have set the Lord before me at all times." (Psalms 16:8) For man's demeanor and conduct when he is alone in his house are unlike those he would exhibit in the presence of a great king; likewise, one's manner and conversation within the circle of his own family are not the same as when he is in the presence of a king. How much more exemplary will his conduct be when he considers that the Supreme King of kings, the Holy One, blessed be He, stands over him and observes his actions; as it is written, "Can a man hide in secret places that I shall not see him?" says the Lord. Do I not fill the heavens and the earth?" (Jeremiah 23:24) Reflecting upon this, he will be imbued with a feeling of reverence and humility, and always have a sense of shame before God.

Siddur HaRav:

One should accustom himself to recite אני מודה אני (I offer thanks to You...) immediately upon awakening, even before washing the hands. For one will thereby be made aware of God who stands over him, and will rise quickly.

אני מודה אני may be recited even before washing the hands since the text does not contain any of the Divine names which are not to be erased. It is forbidden, however, to mention God's name in a berachah or to utter words of Torah until the hands are washed, but it is permissible to meditate upon matters of Torah.

אני מודה אני I offer thanks to You, living and eternal King, for You have mercifully restored my soul within me; Your faithfulness is great.

MORNING BLESSINGS

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has sanctified us with His commandments, and commanded us concerning the washing of the hands.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has formed man in wisdom, and created within him numerous orifices and cavities. It is revealed and known before the Throne of Your Glory that if but one of them were to be blocked, or one of them were to be opened, it would be impossible to exist even for a short while. Blessed are You Lord, who heals all flesh and performs wonders.

אלהי My God, the soul which You have given within me is pure. You have created it, You have formed it, You have breathed it

(א) מיד כשנשכר בשנתו כיו ששול: להגביר על יצרו לקום ברוחות יחשוב בלבו לפני מי הוא שוכב וידע שמלך בלבו המלכה הקדוש ברוך הוא דחף עליו שנאמר מלא כל הארץ כבודי כי: (ב) וזה כלל גדול בהגדה ובמעלות הדיקים והאלכים לצני האלוהים בב"ש, "שידע ה' לגביר המיד" כי אין ישיבת האדם והנושעויו ועסקיו והוא למד בביתו כישובטו והנושעויו ומסקיו והוא לפני מלך גדול ואין דבורו והדרכת מיר כבודו והוא עב אנשי ביתו כדבורו בבושט הבלי כל סבן כשישים האדם אל לבו שיהיבך הגדול מלך בלבו המלכה הקדוש ברוך הוא שוכר עליו והוא בעשיו כמו שכתוב אם יסתר איש בבטחיהו ואני לא אראנו נאם ה' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא מיר גיבתי אליו הריאה והתבוננת בפחד ה' וברשיתו סבטו תמיד:

(מסידור ארמ"ר) מוכ להרגיל עמנו לומר מיד כשנשכר נוסח זה מודה וכו' ועל ידי זה יזכור את ה' הלל עליו ויקום כנריות:

מורה אני לפניך מלך: חי וקום,
 שיהיה זכרת פי נשמת פתח לך. רבך
 אמנותך:

לפי שכנסתם זה לין כי שם מו' שמות שאינן נמנהין לין איסור לומר קודם נמילת ידים כבוד שאין לין כקיות לכל להזכיר את השם בכבודות מו להזכיר דברי מורה מפני אסור עד שניקה ידיו. ולהכיר לדברי תורה מומר:

ברכות השחר

ברוך אתה יי אלהינו מלך: העולם אשר
 קדשנו במצותיו וצונו לעל נטילת ידים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך: העולם, אשר יצר את האדם
 בקדמיה, וברא בו נקבים ונקבים, חלולים וחלולים,
 גלוי וידוע לפני כפא כבודך, שאם יסתם אחד מהם,
 או אם יפתח אחד מהם, אפשר להקדים אפילו לשעה
 אחת. ברוך אתה יי ה' פא כל בשור ובמפליא רעשות:

אלהי נשמה שנתת פי מודה היא, אתה
 בראתה, אתה יצרתה, אתה נפתתה:

כי

(ג) חילוקי הדעות בה:

ובמה שנגע במכתבו בדבר אמירת מודה אני, הנה כיון שרכנו היקן בסידור מסדר זה קודם ענין וסדר הניטלה הרי ברורה חר"ד לאמר זה קודם נט"י כמוכח ג"כ מלשוננו שם "לומר מיד שיעבור" וגם לולא המפורש, כנ"ל הרי פלא למה לאחר הענין כיון שיש לו הקדמה*.

ולכאורה אפשר להיות* כלי נט"י. גם הנוסח דסידור ר' קאפיל המיוסד על הצ"ס כיון שלא נזכרו בפירושו, לעיני כפי מאסף לכהמ"ח א"ח א, כג ובס' שערי תפלה הספרדי דף א' ע"ב שנקצצה שם להקט אחרונים הכותבים בפירושו שאין צריך נט"י, ומהחולקים ע"ז הביא רק רב אל"י ומנחת אהרן שכותבים לאמר לאחר שמערה פ"א על יד ימין, ובעמודי שמים ובס"י יעב"ץ שמהוהר במחשבתו קודם נט"י וכספר קשר גודל שמביא שתי דיעות שא"צ וי"א שצריך.

(* הו"י נט"י מפני שמודה לפניו.
(** שוב ראיתי שכ"כ שם בפירושו.

אמירת מודה אני: שאע"פ שרכנו הזקן פוסק בסידורו ש"אין איסור לומר קודם נט"י, מ"מ שמה לכתולה טוב יותר לאמר לאחר נט"י. שכ"כ שם: כפי קול יעקב לוי"י קאפיל: מיד שיתעורר משנתו יאמר זה מיד אף בלי נטילה לפי שאין זה שם משמות הקודש והוא מיוסד ע"פ כל עשר ספירות.

אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליטי"א ה"י ע"י כג

ב. טעם שלא נזכר בו שם:

(א) ע"פ פשט:

בפשטות, מה שב"מודה אני" לא נזכר שום שם, ושלכן אפשר לאמרו גם קודם נט"י (ראה שר"ע אדה"ז ס"א ס"ה (ובמהדו"ת) — שם ס"ו). סידור אדה"ז בתחלתו, — היינו לפי שהוא למטה מבחי השמות.

קונטרס ענינה של תורת החסידות פי"א [ועי לעיל ס"א סק"א]

(ב) ע"פ חסידות:

וזהו טעם הפנימי על מה שב"מודה אני" לא נזכר שום שם מ"י השמות שאינם נמוקים, כי מכיון שה"מודה אני" בא מצד בחי היחידה — עצם הנשמה, הו"י ההואה של עצם הנשמה היא לעצמותו יח', וז"ל אתפס בשם*.

(* ... בפנימית הענינים, מה שאין בו שום שם (וכן מה שאומרים אותו קודם נט"י), הוא לפי שהוא למעלה מבחי השמות. ... (ולמערי מהבאור בה דגלית אסטו אין בה "שם" — ותי"א ק"י. ב. קכ"א, ב.)
ראי"ז סורה למה שאין בו קדושה" (שר"ע מוהר"ק שם) — כי זהו ברובת חבה "אנכי ה' אלוקיך". ראוי שמורה על העצמות שלמעלה מכל השמות. ... מ"מ (מצד זה נוסף) אין בו קדושה (כי חיבת "אנכי" אינה כלי להעצמות, כ"א מרמז עליה בלבד).

4

א. טעם שאומרים אותו קודם נט"י:

(א) ע"פ פשט:

ענינו של "מודה אני כו"י" ע"פ חלק הפשט שכתורה הוא — הודאה לה' על "שהחזרת בי נשמותי". ואף שמבוכים על החזרת הנשמה ברכת אלוקי נשמה, מ"מ צריך לומר גם "מודה אני כו"י", כי החיוב להודות על החזרת הנשמה הוא מיד כשיגיעו משינתו

— כי כמו שתחזיב דברכת הנהיגין הוא מיד כשהנהיג (ועוד טרם שנהיג). כן גם החיוב דברכת הודאה על החזרת הנשמה [שהיא הנאה היותר גדולה, וכוללת את כל ההנאות הפרטיות שבעולם] הוא מיד כשיגיעו משינתו —

ובהיות שברכת אלוקי נשמה, להיחגג בהזכרת השם, א"א לאומרה (עכשיר) קודם נט"י, צריך להודות על החזרת הנשמה מיד כשיגיעו משינתו כאמירת מודה אני עכ"פ. (אלא שמ"מ צריך לברך אח"כ גם ברכת "אלוקי נשמה", כי (נוסף לזה שברכת אלוקי נשמה ישנם כמה פרטים שאינם ב"מודה אני", עוד זאת) ב"מודה אני" אין בה הזכרת השם, וכל ברכה שאין בה שם ומלכות — אינה ברכה).

- 1) אלא שבגד"ז, מכיון שאין שייך לברך על החזרת הנשמה טרם (שהחזירה) שנהגה. מחוייב הוא לברך עכ"פ מיד כשיגיעו. וכמו (ובמכ"כ) שבוכה הטבילה, דאף שא"א לברך עלי עובר לעשייתה כי "אכתי גברא לא חזי", אינו דוחה את הברכה על לאחר זמן, כ"א מברך מיד בעלייתו (פסחים ז. ב. וראה גם שר"ע אדה"ז ס"ז ס"ה: כל מה דאפשר לקרב הברכה כו").
- 2) שהרי אטור לו לאדם שהנהיג כ"י בלא ברכה (ברכות לה, א).
- 3) ברכות ט. ב. שר"ע אדה"ז שם ס"ו.
- 4) רא"ש בברכת שם. שר"ע אדה"ז סמ"ו ס"ג.
- 5) ברכות מ. ב. שר"ע אדה"ז סרי"ד ס"א.

קונטרס ענינה של תורת החסידות פי"א

(ב) ע"פ חסידות:

הביאור ע"פ תורת החסידות על מודה אני כו"י הנה: בהתלמז של סדר היום הוא במודה אני, שאומרים אותו קודם נט"י, אפילו בידים טמאות, לפי שכל הטומאות שבעולם אינן מטמאות את ה"מודה אני" של יחוד. אפשר שיהי' חסר בענין זה או בענין אחר — אכל ה"מודה אני" שלו נשאר המיד בשלימות.

בענין זה הנה פנצ' דהנהגה דהנהג' כ"י הבחי' נפש רוח נשמה ח"י שייך ענין הפגם או גם טומאה כ"י, אבל מצד היחידה שבנשמה שמיחות חמ"ד כעצמותה יח', אין שייך כל פגם וטומאה ח"ו ונשאר המיד בשלימות.

(ב) התחלת וסיום התפלה:

בית המקדש הוא בחי' הוד כמאמר חז"ל בברכות פ' הוראה יהודי זה בנין כהמ"ק. אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתקפר עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו... (שלכן תפלה מתחלת בהודאה מיד בהקיצו משנתו מודה אני, ומתחילין להתפלל בצבור מהודו לה' כו' ומסיימין בהוד אך צדיקים יודו לשמוך כו'). לקוטי לוי יצחק שמת ע' מה

ה. מודה אני — הודאה כללית; לפניך — עצמות; חילוקי מהודו לה':

מודה אני לפניך בבחי' הודאה כללית שזהו בתכלית הקטנות כו' דמדי בקומו משנתו חדשים לבקרים כו' ה"ה קטן שגולד, ולכן הוא בבחי' הודאה כללית בלבד כו', ואומרו לפניך היינו בחי' עצמות אוא"ס כ"ה ונכללים בזה כל המדריי כו', וכמו"כ הביטול הוא בעצם הנפש ובכל הכחות כו' שזהו דוקא בהודאה כללית כו', והוא שאינו יודע עדיין כמה שייך השגה ובמה שייך רק הודאה, ה"ה כהכל רק בבחי' הודאה, וע"כ הביטול בזה הוא בכל הכחות כו' ובבחי' ביטול עצמי כו'.

דוגנה בהשגה הרי הביטול אינו בכל הכחות כ"א במוחין (ובמדריי פרטיות כאלקות היינו באותה המדרג' שמשג ומתכווין לפ"ע מעלת נפשו ולפ"ע מעלת השגתו כו') וכא ג"כ במדות וכו', אבל הוא בהדרגה ובבחי' מיעוט כו' כנודע, והביטול אינו ביטול עצמי מאחר שה"ה רק מצד השגה כו', וגם השגה גופא היא בבחי' מציאות דבר כו', וע"כ כשיודע ומבחין שבה שייך ידיעה והשגה, ובה שייך הודאה, אין הביטול בשלמות בבחי' ביטול ממש ובכל הכחות כו', שהרי יש בזה חלק והשגה שהוא בבחי' מציאות כו'.

ועם היות דכמה שלמעלה מהשגה ה"ה בבחי' הודאה לבד שזהו ביטול עצמי כנודע, מ"מ מאחר שיש ידיעה כמה שייך השגה, אין זה ביטול בשלימות כו', דהידיעה עושה חלישות בכללות הביטול שאינו בבחי' ביטול ממש כו' (וזהו מעלת בחי' הוד שבהוד גם לגבי בחי' הוד ומכ"ש לגבי השגה כו' עם היות דביטול והשגה הוא בבחי' פנימי יותר כו' וכמ"ש במ"א).

משא"כ בהודאה כללית שאינו יודע כמה שייך השגה וכמה הודאה, הרי ההודאה היא בבחי' עצמות אוא"ס וכלל המדריי הוא בבחי' ביטול עצמי היינו בבחי' נתינה ומסירה לאלקות בעצם נפשו ובכל הכחות שלו כו' (כן הוא בעובדי ה' באמת תחלת העבר במודה אני כו') רק בענין הגילויים ה"ה בתכלית הקטנות כו' ואח"כ אר' הודו לה' קראו בשמו, והיינו בבחי' ידיעה דהיי' הוא למעלה מהשגה ושם שייך רק הודאה כו', ובשמו של הוי' דהיינו ש' אד' ואלקים שהוא בחי' כח הפועל שבה בהתלבשות בהנפול שם שייך קריאה המשכה כו', והוא ע"י הקדמת ברכת השחר שאר' הנותן לשכוי בינה ופוקח עוריים כו', דה"ע עשית הכלים כו', ועי"ז יכול להיות בחי' ידיעה והשגה כו'.

המשך בשעה שהקדימו תע"ב ח"א ע' תריס

5

ג. טעם שבזמן השי"ס לא אמרו אותו:

(א) עי"פ פשט:

ועי"ז מובן זה שבזמן השי"ס לא אמרו מודה אני והיו מברכים רק "אלקי נשמה", כי ב"מודה אני" אין הוספה. תחבש על ברכת אלקי נשמה (ואדרבה כנ"ל). דמה שהצריכו לומר עכשיו גם מודה אני, היינו רק בכדי שההודאה תהי' מיד כשניעור משנתו, ובימימה שהיו מברכים אלקי נשמה מיד כשניעור משנתו* —

לא הצרכו לומר מודה אני.

... מפני שהיו קודשים היו יכולים לברך בנקיח מיד כשניעור משנתם (וכנו יונה בברכות ס, ב — ד"ה כי שמע).

סם פ"י

(ב) עי"פ חסידות:

זהו שבזמן השי"ס לא אמרו "מודה אני" — אף שע"פ פנימיות הענינים (משא"כ ע"פ נגלה, כנ"ל סעיף יו"ד) יש בזה מעלה שאינה בברכת "אלקי נשמה" — יש לומר בדרך אפשר, לפי שהתעוררות וביטוי היחידה הוא דוקא כאשר גם מי שהוא טמא וכו' ומ"מ הוא מודה כו' (ועי"ד המכואר לקמן סעיף חי ואל"ף). ועי"ד הידוע (ד"ה קול רודי תש"ט. ובכ"מ) שכח המט"נ (הוא מצד יחידה) הוא בגילוי יותר בזמן הגלות ובפרט בעקבתא דמשיחא — מבזמן הבית. ולהעיד שכ"ה גם בנוגע לחסידות — בחינת יחידה — שנתגלתה כדורות האחרונים דוקא, וכשהעולם ה"י במצב של התעלפות, כמובא בתחילת השיחה.

סם פ"א

ד. ענינו:

(א) הנחת עצמותו שלמעלה מטו"ד:

וענין ההודאה הגם שזה למטה מן הטעם הודעת מ"מ ה"ז מגיע למעלה מטו"ד, וכידוע דענין ההודאה הוא בחי' ביטול עצמי שמתכיל כל עצמותו בהודאה זו, ולא כמו ביטול שע"פ הטו"ד שאינו ביטול עצמותו כ"א מצד השכל והביטול הוא רק כפי אופן השכל בבחי' גבול, אבל הביטול הודאה הוא בכל עצמותו ובבחי' ביטול והנחת עצמותו ביותר כו', וכמו מודה אני לפניך שאומר כל אדם חיכך בקומו משנתו דהיינו מה שנותן א"ע לה' בכל עצמותו ובכל אשר לו כו' לא עי"פ טו"ד כלל כ"א בבחי' ביטול עצמי כו'. ושרש ענין ההודאה הביטול הגי"ל וכמו"כ מה שיש כח זה בנש"י להודות על דבר שאינו משיג (כי כל ענין ההודאה זהו שמודה על הדבר שאינו מושג כו') זהו דוקא מצד ההתקשרות ומצד הביטול העצמי של עצם הנפש שמקושר ובטל לעצמות אוא"ס כ"ה כו'.

המשך יח"ט של ר"ה תרס"ו ע' תמ

של כל דבר, אלא שהוא בחי' עצמי' והיותו עצמי' נמצא הוא בכל דבר' כי העצמי נמצא בכל.

ודבר זה ככל הענינים שבכניסיות התורה מתבטא גם בגולה דתורה עד בהלכה למעשה: מצד אחר, השמן אינו מתערב בשאר משקין' ולא ידך גיטא מפעפע הוא בכל דבר' .
ולכן נמשלה תורת החסידות לשמן, כי גם בה — שתי תכונות אלו: מצד ענינה העצמי — אינה מתערבת בשום דבר — עצם גקודת היותה שלמעלה מהתפשטות, ולא ידך גיטא — מתפשטת היא ומפעפע בכל דבר דבר, כנ"ל.

הן היותו שותרת החסידות מכניסה בכל עניני העולם (קסן זה האדם, העולם — כפשוטו), נמשכת מהיותו שחסידיה מכניסה בכל עניני התורה ובאה ע"י היות זו. כי כל עניני הבריאה נמשכים מהתורה: ובאים על ידה.

בתורה — ר' חלקים: פשטן, רמז, דרשן, סוד, ותורת החסידות מכניסה היות בכל אחד מהם, אשר —
נוסף על זה שבתורת החסידות באו ביאורים לענינים שונים שנכלל ד' חלקי התורה (שגם זה, שרלל את הסברא שהחסידות באה בכדי לבאר את חלק ה"סוד" שבתורה לבד') —

לימוד החסידות מכניס היות בכל ענין וענין (בכל חלקי הפר"ס שבו) שלומדים בתורה, ש"ח"י" הוא באופן אחר לגמרי, בחיות עצמי, היות זה, מוסיף גם בהירות ועומק יותר בתכונת הענין.

דוגמא לזה בגולה דתורה, ובהלכה:

גל עבודת יוה"כ אינו כשירות אלא ב"י (בכה"ג): " כמו שקדשות יו"כ מועילה לעבודה המיוחדת דו"כ, כך היא פועלת גם בהתמידן ומוספין (שבת) והשתדלים מצד עצמם לכל ימי השנה, שגם הם מתקדשים בקדושתו של יום הכפורים."

וכן הוא גם בנוגע לתורת החסידות — בחי' שבת שבתוך שבתורה — שפועלת היא

- (49) ראה תו"א ל"ט, א. ק"ו, ד. לקו"ת נשא כ"ו, ד. אמ"ב שם פ"ו (ה' ב).
- (50) סב"ל יום מ"ב מ"ה. רמב"ם הל' סוכאת אובלין פ"ח ד"ה (והם לדעת ריב"ז, ששנית חבור' אינו שוקטן מתערב בי"ד, ורק לפי שנוגע ודבוק בו — ראה אמ"ב שם רפ"ו) וראה גם שמו"ד פ"ה, א.
- (51) ראה חולין צ"ו, רע"א. שיע"י יו"ד סק"ה ס"ה.
- (52) ח"י"ב קס"א, א. וראה גם ב"ר בתולתו.
- (53) ראה תו"ש ר"ש ע' 172: ד' העולם מיינס אן חסידות איז א באור אויך קבלה דאס איז א סעודת ב"י.

רמ"ב שפסטים שם, קבלה איז א באור אויך חסידות" — י"ל: החסידות ענינה ידעת האלקות ב"י (יחידה) — מקבלת מיוחד. ולדעת מעיין שמי"ב רפ"א: נצונו כ"י מתלבשת בבו נצונו כ"י תוק מיוחד ע"י כמה משלים ודוגמאות הסברות וכו', והקבלה מאבות' בנפלא בנפלא בפירות וכו'. כן לדעת אשר, גמלו"ה הכור (השמן) — הוא בוחמה: קצו של יו"כ — ב"ר"י; יחידה — בחי' ; ונצונו — בוחמה וכו'. אבל תוקף עצמותו נהנה וכו' — מו"ק: ראה וקא במעשה וכו'.

(54) יומא לה, ט"ז. רש"י וראה צפ"ע (להרצוב) ענינת ר"פ קר"ת.
(55) וכו', בנצונו בתולדות דו"כ (התפלות כגון קיבוץ תקנות — ברכות כ"ו, ב); חסידה שתיבאה להוספת תולת נצילה (שנה הוא עיקר גילוי בחי' התמימות — בחי' יחידה), פועלת גם בשאר ד' התפלות שבתים זה (אך שישנם גם בשאר ימי השנה) — גרי"ת, והלשון (ל"ת ס"פ פסחים): יום שנתחייב בוחמה תפלות (ראה לקו"ת יו"ד ע' 1154).

(56) ראה לקו"ת דרדשי יו"ב כותפם, ששבת שבתוך הוא בחי' או"י המלוכש ברד"א, ודו"ה מדינת תורת החסידות, כנ"ל סע"ף ב'.

בכל חלקי התורה, כי ד' החלקים פר"ס שבתורה הם ד' התכונות גרי"ת שבתורה, ותורת החסידות היא בחי' יחידה שבתורה, ומצד גילוי היחידה, מתעלים גם הנגז"ה, כנ"ל.

ט. הענינים שבתורה הרי הם בריבוי לאין קץ, ונבאר — בדרך אפשר, עכ"פ — ענין אחד בתורה כמו שהוא עפ"י פשטן, רמז, דרשן ועפ"י סוד, ואת היותו והבהירות והעומק שותרת החסידות מכניסה בכל ד' החלקים שבו, וממנו גלמד שכן הוא בכל הענינים שבתורה.

הענין שנבחר אותו כחור דוגמא הוא — "מורה אני לפניך כ"י" . כי (א) מכיין שעל האדם להרגיל עצמו לומר, "מורה אני" מיד כשניעור משנתו, וע"י יזכור את ה' העומד עליו ויקום כורחות", הרי אמירה זו, סוד וראשית היא לעבודת האדם (קיום כל התוראות שבתורה) ולחיינו — במשך כל היום.

(ב) תוכן אמירה זו שהוא, "להתבונן מיד לפני מי הוא שוכב לפני מלך המלכים הקב"ה כמ"ש" — הלא את השמים ואת הארץ אני מלא כ"י" — "כן יחשוב בכל עסקיו ועניניו", וזה כלל גדול בתורה ובמעלות התוקים העולמים לפני האלקים כמ"ש שרית' ה' לגדלי תהי"ד" . ז. א. אשר ע"י צ"ל כל היום כולו.

(ג) כל הנ"ל — עבודת האדם לקונו — הי"ז ע"י הקדמת" ניעור חסידונו בתכלי העולם — כל' וזמב"ם הידוע."

(בזה יובן פתגמו של כ"י אומ"ר (מתורש"ב) ג"ע שאמר בימי ילדותו, אשר המקור"ה (שאורי תיבת בזמלה) שבמורה אני צריכים לפרשטה (פאנאנדרעפרייטן) על כל היום כולו — כי בכל רגע ורגע שבמשך כל היום צריכה להיות העבודה דמורה אני.)

י. ענינו של "מורה אני כ"י" ע"פ חלק הפשט שבתורה הוא — הודאה לה' על "שהתורה בי גשמת", ואף שמבדכים על החזרת הנשמה ברכת אלקי גשמה מ"מ צריך לומר גם "מורה אני כ"י", כי התייב להורות על החזרת הנשמה הוא מיד כשניעור משינתו

— כי כמו שהזכיר דברכת הנגנין הוא מיד כשנתנה (ועוד טרם" שנתנה"), כן גם

- (57) מקור נוסח ד'מורה אני" הוא ב"סוד היסוד", ונבא בעפ"י רש שריע או"י, שריע או"י ס"א ס"י (ובמחברות שם ס"י), סידור או"י בתחלתו.
- (58) שריע או"י מהחיות שבו ובסידור: יזכור כ"י הוצב כ"י.
- (59) ידמ"י כ"י ב"י.
- (60) סידור או"י שם.
- (61) שריע או"י מהחיות שם ס"י, וראה ד"מ בבור שם (ממ"ב ח"ב פ"ב).
- (62) שריע או"י מהחיות שם ס"י, ועי"ש כמה ענינים מפורשים, ואכ"פ.
- (63) אראפ"ל אשר בתי' שויתוב חסידו (הוא המבא לידו מעשה — עבודת כל היום בל"ה יש המדי טעון ניעור משינתו, כי הידיעה בנורה שנתנה מנע א"י אפשרות היא עי"י (לקו"ת שלח מ"ה, א) שמקומו לוח — כשנחה בבטן אמו, מלמדין אותו כל הזווה כולה אלא שבא מלאך הסודו על פיו (גדה ל' ב') וע"י לימודו וזו"ה יודעו מיד שריע לפני זה והשבת (והסולק) ממנו.
- (64) הל' חשבה פ"ג ד"ה.
- (65) אלא שבתורה, וכמו (ובמכ"ש סוכות הנצילה) דאי שא"י לברך עליו עובר לעשייתו כי, אכתי גבא לא חזי, אינו דוחה את הברכה על לאו זמן, כי"א מבור מיד בעלייתו (פסחים ז' ב, וראה גם שריע או"י ס"י ס"י: כ"י מה דאפשר לקרב והכיר כ"י).
- (66) שור"י אסור לו לאדם לקרבה כ"י בלא ברכה (ברכות לה' א).

החוב דברכת ודאק על החרות הנשמה [שהיא הנאה היותר גדולה וכוללת את כל הנאות הפרטיות שבועלים] הוא מיד כשיעור משיגותו " —

וברות שברכת אלפי נשמה, לחימה בהכרת השם, א"א לאומרה (עכשיו) קודם גסי"י, צריך להיות על החרות הנשמה מיד כשיעור משיגותו באמירת מודה אני עכ"פ. (אלא שמ"מ צריך לברך אח"כ גם ברכת "אלפי נשמה", כי נוסף לה שבברכת אלפי נשמה ישנם כמה פרטים שאינם ב"מורה אני", עוד זאת) ב"מורה אני" אין בה הזכרת השם, וכל ברכה שאין בה שם ומלכות — אינה "ברכה".

ועפ"י מובן זה שבכפן השי"ט לא אמר מודה אני והיו מבכרים רק "אלפי נשמה", כי ב"מורה אני" אין הוספה חזושה על ברכת אלפי נשמה (ואורבה כ"ל). דמה הוצרכו לומר עכשיו גם מודה אני, היינו רק בכדי שהחזרה תהי' מיד כשיעור משיגותו, ובימימה שהיו מבכרים אלפי נשמה מיד כשיעור משיגותם " — לא הוצרכו לומר מודה אני.

ענינו של מודה אני כי ע"פ חלק הרמז שבחזרה: החרות הנשמה בכל כוונת רוחות לחימה ומתנה, כי שניה היא אחד מששים במימה"י, ובמילא החרות הנשמה היא מעין חזושה. והחזרה בי נשמותי כ"י רבה אמנותי": מזה שהחזרה בי נשמותי, אנו יודעים ש"רבה אמנותי" לחזושה " —

ענינו של מודה אני כי ע"פ חלק הרמז שבחזרה: החרות הנשמה בכל כוונת "הדשים לבקרים" — מה שחוקייה חזוהי לאדם את נשמתו שהפקייה אצלו ואינו מעכבה בעד החוב שהאדם חייב לו, מראה על גדול אמנותו של חוקייה " — רבה אמנותי" ומהו אנו דורשים ולמדים, שגם האדם צ"ל איש אמנים באופן כזה, ואסור לו לעכב את פקודתו של חזוהי בשביל חשבות שהמפקיד חייב לו " —

ענינו של מודה אני כי ע"פ חלק הרמז שבחזרה: "מלך חי וקיים" הוא בוני המלכות כמו שהיא מיוחדת עם בוני היסוד [כ"י מלך מודה לספירת המלכות, והוא וקיים] — לספירת היסוד " — והוא "מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמותי", שהחזרת הנשמה באה מבחי' המלכות כמו שהיא מיוחדת עם בוני היסוד.

יא. הכיאר הנ"ל שע"פ ד' חלקי הפרד"ס — גרנ"ח — שבחזרה, מבאר ענינים פרטים (בערך המכלל גדול"י שבחזרה) בהחזרה דמודה אני, ובאה תורת החסידות — יחידה שבחזרה, והכארת ביאר כללי, מבארת את הנקודה העצמית אשר במודה אני תבאה מבחי' היחידה שבאדם.

67 ברכות מ, ב. שרע אה"י שם סי"ג.
 68 ראש ברכות שם, שרע אה"י סמ"ו סי"ג.
 69 ברכות מ, ב. שרע אה"י סמ"ו סי"א.
 70 מפי שהיו קודשים והיו עולות למדן בצקות מיד כשיעור משיגותם (ובנינו יונה בברכות מ, ב. — ר"ה כי שמע"י).
 71 ברכות מ, ב. וחי' אה"י ס"א ק"ט, א.
 72 ראה איכ"י עניני (ג) טו, הדשים לבקרים רבה אמנותי, ושי"י.
 73 וחי' שם, בגופו וחי' (לחי' שם וקצוה ב) כפי' להספיק — ספרי האורנו לה, ד. ר"ח בראשית (ת, ב). ר"ח (ת, ד). מוד"כ ב"מ סי' ח"ו (וכ"ל בכל בו סי' קטו) — מתשובת ותועות ר"ח שם סי' ח"ח — מירושלמי, רד"כ ח"א סי' תנ"פ בעני' תנ"א כ"י ד', רמ"א בחי"מ סי"ב סי"ג, ש"ן בחי"מ סי"ב ט"ה — מתשובת מהר"א ששון, קצוה"י וחי"מ סי"ד, מ"ח בחי"מ שם אות ב' — מבני יוסף שם הי"ע ט"ה ט"ה.
 74 סידור האור"י (קול יעקב) בחולות.

הביאר ע"פ חזרת החסידות על מודה אני כי הוא: החולתו של סדר היים הוא במדה אני, שאומרים אותו קודם גסי"י, אפילו בידים טמאות, לפי שכל הטומאות שבעולם אינן מטמאות את ה"מורה אני" של יהודי " — אפשר שיהי' חסר בענין זה או בענין אחר — אבל ה"מורה אני" שלו נשאר תמיד בשלימות " —

וענין זה הוא מצד היחידה דוקא: כ"י הבחי' גרנ"ח שייך ענין הפגם או גם טומאה כ"י, אבל מצד היחידה שבנשמה שפירות תמיד בעצמותו ית', אין שייך כל פגם וטומאה ח"י ונשאר תמיד בשלמותו.

(והו' טעם הפנימי על מה שב"מורה אני" לא נזכר שום מ"ד השמות שאינם גמולקים, כי מכיון שה"מורה אני" בא מצד בוני היחידה — עצם הנשמה הרי החזרה של עצם הנשמה היא לעצמותו ית', וכל "אתפס בשם" " —)

ולכן נאמר ביאר זה בחסידות דוקא, כי ד' החלקים פרד"ס, מכיון שענינם הוא — גרנ"ח (שבחזרה), אינם מברא"י " ענין ה"יחידה" ועד שמגיעו יתרה מזו (בוהר"ו — אף שהוא חלק ה"יסוד" שבחזרה), אשר מונה ומפרט את המדיניות שבנשמה, גפשו רוח, גשמה ונשמה לגשמה" — ובחי' היחידה אינה נמנית, כי בגלות היא בה"גשמה לגשמה" — בחי' חי', אבל בחסידות — יחידה שבחזרה — מבואר, ובארוכה " ענינה של היחידה.

ומכיון שהיחידה היא בחי' עצם הנשמה שממנה נמשכת ד' הבחי' גרנ"ח, הרי הביאר שבחסידות (המבאר את הנקודה העצמית ד"מורה אני" תבאה מבחי' היחידה) מתי' ומבאיר גם את ד' ביאורים הנ"ל שבפרד"ס הורה (המבארים את הפרטים ד"מורה אני"), כדלחלק.

ב. החיות שחזרות מבנימה בחלק ה"פשוט" שבמדה אני (שהחזרה היא על "שחזרות בי נשמותי") הוא — החזרה בפירוש, "בשמותי" — נשמה ט"ו, ז. א. שכל החזרה היא על

75 ראה הערה 78.
 76 היים יום ע' י"ט.
 77 לקי"ת פגום מ, ב. וראה חז"י רנה ב.
 78 בפסחות, מה שב"מורה אני" לא נזכר שום שם, ושלכן אפשר לאמרו גם קודם גסי"י (ראה שרע אה"י סי' ט"ז (במחזרת) — שם סי"ג), סידור אה"י בחולות), — היינו לפי שהוא למטה גמולת השמות, אבל בפסחים הענינים, מה שאין בו שום שם (ובכן מה שאומרים אותו קודם גסי"י), הוא לפי שהוא למעלה מבחי' השמות כבבסי"י, (ולחוקי' מהביאר הוא דמגולת אותו אין בה "שם" — ת"א ק, ב. קט"א, ב). ואי"ו סתור למה, שאין בו קודשה" (שרע מחזיקי' שם) — זהו היינו ב"מורה אני", מבני (ה"י אלק"ד), דאף שמורה על העצמות שלמעלה מכל השמות (כ"ל בהוספת ה"יחידה דוקדומה), מ"מ מצד זה גופא, אין בו קודשה (כי תיבה "אנכי" אינה כ"י לעצמותה, כ"א מרמזת עליו בלבד).
 79 אף שנזכר במדרש — נסמן לעיל הערה 37, וכן בוהר"ו — הי"ב קנה, ב. והבשמות לוחי' (מספר ה"בחי' ח"א (רס"א א), וכו', (לחוקי' שבחי' יחידה שכתוב"ב שם בחי' "בכל נשד", ולא "בכל אסד" — שמה שמספר שרע"י אמריתו בחי' יחידה).
 80 ח"א ע"מ ב. פ"א, א. (ובכן תבא באה"י אמרו כ"י, י"ב).
 81 הל' גשמה שפגם שרע"י אמריתו בחי' יחידה, וזכר גם בחי"מ קט"ב, א. ר"ח רות ע"ה, ג.
 82 משא"כ בענין וכו', וראה הבניה בעני' שמ"י (דרדשי אכ"י) רמ"א ובהנחות ובאורים שם.

וזה שבתם השי"ט לא אמר, "מורה אני" — אף שג"פ פנימיות הענינים (משא"כ ע"פ נגלה כ"י ע"י) י"ט ביה טענה שאינה ברבנות, אורה נשמה" — י"ט לומר ברוך אפשר, לפי שחזרות רבית היחידה הוא דוקא כאשר גם יי שהוא טעם וכו' וי"ט הוא וחי' (כ"י המבואר לקמן ע"פ ד' וחי' ע"י היינו ד"ה קול דודי תשי"ט, ובכ"מ) שכן חסידות (הבא מצד יחידה) הוא בגי' יתור, יתור תגלות ופטר בגמולת וחי' — מבוסס בחי' ולחוקי' ש"כ"ה גם בנגמ' לחסידות — וחי' יחידה — שחזרותה בדרות האחרונה דוקא, וכשהטעם הי' נמצא של החזרות, נמנע בחזרת השמות.

שהחזרת נ"י נשמתו). אלא שמבחינה ומאירה פ"י זה עצמו ע"י הגשתה מור נשמתו (חיות) של יתרו ועל מור הוא הדרגותו כן הוא כחלק הרמה הדרוש הסדר שבמודה אני שהחפירות מאירה ומבהירה את הפירושים אלה עצמם.

הרמז שבהחזרת הנשמה בבוקר לתח"מ (כלל הציבור של חסידות) הוא רמז רחוק ביותר לכאורה כי (נספח להו שהשינה היא רק אחד מששים במיתה ולא מיתה ממש וד"י) כל החידוש שבהחזרת הנשמה לאחד השינה הוא רק בגישור הנשמה בבת. ואילו החידוש בתח"מ יהי גם בהגוף הנשמה עצמו: קודם החז"י ישאר מהגוף רק עצם לוח בלבד, ומה מובן שגם בשמתו (שנשמה הגוף הם — בכלל — בערך השיניות זל"י) יהי שינוי עיקרי. ובמון החז"י יבנה מעצם זה גוף שלם, ועד"ז גם הנשמה תעבור דרך כמה ענינים עד ש"מבנה" ותכנס בגופו. ובמילא הרמז שבהחזרת הנשמה לתח"מ — הוא רק סימן בעלמא.

ובאה חזרת החפירות ומבארת שגם בהחזרת הנשמה החידוש הוא לא רק בקישור הנשמה בתח"מ אלא גם בהגוף הנשמה עצמו (שלקח אמרו שבכל בוקר נעשה האדם ברי' וזושה"). כי בכל רגע ורגע מתחילת כל הבריאה מחדש ממש כמו במעשה בראשית". (אלא שמי' נרמות תחלה בהחזרת הנשמה שבבוקר ד"קא. כי ביטוי התגלות החידוש של הבריאה שמהחזרת תמיד מאין ליש — הוא בכל בוקר ודקא").

ואמיתית הרגש זה הוא מצד גילוי החידה דוקא: ד' הבחי' נרבי"ז מכיין שהם עצמם נמצאים ב"עולם" [נפש — בעשי' רוח — ביצירה נשמה — בבריאה חז"י — באצילות"] והיי מה שרגש אצלו בפס'ווח הוא — מציאות העולמות. ההרגש שאין שום מציאות לעולמות וכל מציאותם מתחדשת תמיד מאין ואפס המחלט הוא בדרך מתחדשות אצלו. ורק בחי' החידה"ה שלמעלה מעולמות. נרגש אצלו בפשיטות שכל העולמות הם אין ואפס המחלט וכל מציאותם הוא חידוש גמור שמתחדש תמיד בכל רגע ורגע.

ד' החיות והבהרה שחפירות מכניסה בחלק הדרוש שבמודה אני' הוא: האיסור לעכב פקידון בעד החובות של המפקיד (בלי הביאור של חסידות) אין לו הבנה לכאורה: מכיין שהמפקיד חייב לו ממון ואין לו דרך להפטר ממנו. והיי כשבאנו לידו הודמנות לקבל את המגיע לו — למה לא יציל אותה? ומ"ש מחפץ הגזיל ממנו שבאם אינו יכול להציא מהגזילן ע"י ב"ד. מותר לו לומר לאחר שיקנה את החפץ מהגזילן בכדי להציל על ידו את הגזילתו?"

91) כ"ר פכ"ח. ג. חז"ב כח. ב. והוא שונה לגמרי משאר הגוף (עיי"ש רבמפיריטי).
92) ליק"ש הוליס רמז השב. שר"ע אה"י ס"ו ס"א. וראה גם שר"ע שבעד"ה 72.
93) ראה שער היחוד והאמונה בתחלות.
94) ראה לק"ת אורי כו. א. מודש... מאין המוחלט, אך אין נבאז משל כמודה ודומתו לפסה כלל להדאות בודש רק אפס קצוה שבכל יום מאיר מחשך הליקוה. והיי הוא כמו ש נאצי.
95) שער התגלות בתחלות. ובכ"מ.
96) אין לזה סודיה מהגבר בכ"ב (ראה ד"ה בספרות תשובו פכ"ז). מ יתן תשי"י. ועוד) עקב) באצילות אלקות הוא בפשיטות ועולמות בהתחדשות — כי בפס'ווח מציאות העולמות מתחילה מבריאה אבל בכלל — הרי גם אצילות נקרא עולט האצילות. — וראה ד"ה ויהי העץ הוושן — הרי"ז דחילוק זה (אלקות בפשיטות כ"ר) נבא: לפני הצמצום לאחרי כ"ר אה"י"ר בביע כ"ר ועד באציקים גדולים כ"ר. וכן יהי לנו"ל. והיי שרכ"כ דברות בזה.
97) אלא שלכ"פ הליקוה ישנו (איסור אור): ואיסורו דלפני עור (כפי"ע ח"ר"מ סק"פ"י סק"ט). אבל בנוגע להוציא חפצו מהגזילן, אין בזה איסור.

החזרת נשמת יהודי. ואילו היו מחזירים לו נשמה אבל אורת (נדב"ר ועבד") — אין שגם או ה"י יבא מכלל (אחד מששים במיתו לחיים — לא ה"י מודה כי מצד הארת החידה נרגש אצלו ש"חיים" הם — חיים יהודיים דוקא [חיות של אדם (אדם קרויים אדם) אשר "רוח" בני האדם העולה היא למעלה], חיים בשריים בפ"ע [חיות של בהמה (עם הדומה לחמות" או — נקרא חמור" — אשר "רוח" הבהמה הירודת היא למטה" — בעורכו אינם חיים. והוא — אין לו להודות ע"י.

ואף שגם חיים בשריים הם מציאות חשובה ביותר" ובפרט — של מין המדבר". והיי כל ישראל בני מצרים הם", המושג של "חיים" אצל בן מלך הוא — התקשרות עם אביו המלך. ובאם יתנו לו חיים אבל יתקפו אותו מאביו המלך ויכניסוהו לדלת לחיות חיי בהמה — והיי לא לבד שלא יתענג בחיות זה, אלא אדרבה ימאס ויקפו בחייו וכ"ר.

[וכידוע הסיפור מהסוד ר' יקותיאל ליצפלקר, שכשרצה אדמו"ר הזקן לברכו באריכות ימים, אמר: "אבדעו גיט מיט פויערשע יארן (לא חיי אכר), וואס עינים לזם ולא יראו אונזם לזם ולא ישמעו, מען זעטט גיט קיין געטליכקייט און מען הערט גיט קיין געטליכקייט" (שאין רואים ושומעים אלקות). ולכאורה תמוה: כשנותנים מתנה לאדם ובפרט מתנה גדולה, הרי אין מקום שיאמר שאינגו רוצה בה רק בהנאי שהמתנה תהי' גדולה עוד יותר, ומכיון אשר גם אריכות ימים מצד עצמה הוא דבר גדול ביותר (ובפרט שכנ"ל הנאת החיות כוללת את כל ההנאות שבעולם), איך התנה ה"י תנאים כהנכבד?]

אך הביאור בהה שנתנא של ה"י לא ש"וסיפו לו בהנכבד, כ"א שהאריכות ימים תהי' מציאות של ימ"חיים. כי ה"י מונה (אפגלייגט) אצלו בפשטות שכל מציאות החיות הוא ראית ושמיעת אלקות. ולכן התנה אבדעו גיט מיט פויערשע יארן, כי ימים ושנים שאין רואים ושומעים אלקות לא היו נחשבים אצלו למציאות כלל, ואדרבה — מאט כימים ושנים כאלו.

והרגש זה בא מצד גילוי החידה דוקא: מצד ד' הבחי' נרבי"ז, מכיין שמצויינים הם באיזה ציור (מחז"י, מדות כ"ר). והיי יש בהם ענין לעצמם, וענין האלקות שבהם הוא כמו עוד דבר, ובמילא יש בהם איזה יחס ונהיגת מקום (בדקות דדקות עכ"פ) לחיים בלי ששומע ורואה אלקות משא"כ בחי' החידה, שכל ענינה הוא מה שהיא מיוחדת בעצמותו ית' — אין בה שום נהיגת מקום לשום ענין וזלמו ית'.

ג. כמו שבחלק הפשט זה שבמודה אני, אין החסידות חסידה עוד פירושו — נוסף על הפירוש הפשוט (שהרי גם ע"פ חסידות הפירוש דמורה אני כפשוטו — הוא הודאה על

82) ראה שר"ע אה"י סכ"ז ס"ד.
83) יבמות ס"א, רע"א.
84) קולת ג' כא.
85) בננוע לעבד — יבמות פ"ב, א. וש"ע.
86) בננוע לנדב"י — יחזקאל כ"ג. ב. וראה שבת פ"ג, א. יבמות צ"ח, א. (וחז"י' לודוש — כחובות ג' ב' ועוד).
87) בראשית א. כט"ל ובד"ל ש"מ.
88) חז"מ ה"י ובד"ל ש"מ.
89) שבת פ"ג, א. יתרה מור גנבאז בפניחיות הנהדה (חז"ב כו, ריש ע"ב. נקדמת תקי"ז במו' למכ"ס עם בפניחיות).
90) היזם יום ע' קב.

ובאה תורת החסידות ומבארת, שכל המצוות, גם המצוות שלש עליהם טעם, עיקרם הוא רצון העליון שלמעלה מהטעם⁹⁸ (כי הרצון, גם כשהוא בא בטעם, נשאר הוא במהותו ובמשימותו⁹⁹). שלכן גם המצוות ד'משפטים', צריך לקיים מצד ציור הבורא בדרך קבלת עול כמו המצוות ד'שולחנים'¹⁰⁰ (אלא שהמצוות שלש עליהם טעם, מכיון שרצה"ע שבהם נתלבש גם בטעם (שלכן נקראים הם בוורה בשם "משפטים"), צריך להיות קיומם גם מצד הטעם שכלי שבהם¹⁰¹).

ומכיון שכל המצוות, ענינם הוא — רצון הקב"ה, שהוא ית' ורצונו אחר, הרי כשם שבו ית' אין שייך לומר שהוא כש"ל איין תכלית אחרת ח"ו, כך גם מצותיו אינם כש"ל איין תכלית אחרת כ"א כל התלויים הוא — הם עצמם, והנוגע לעניניהם — מצות השבת פקודו; מסרת המצוה אינה (רק) כש"ל טובת המפקיד (שיחזור לו ממונו בשלימותו), אלא ההשבה עצמה היא המסרת והתכלית.

ולכן, גם כשהמפקיד חייב לו ממן ואינו מחזיר לו את חובו — אין מקום לומר שיעכב את פקודו, כי מחזיב הוא במצוות והשבה¹⁰².

ואמיתית הרגש זה הוא מצד היחידה זקא, כי גר"ה, מכיון שהתקשרותו בהבורא הוא (כפי) למצד ציורם הם, גם הפיסתם ביצון העליון הוא כמו שהוא מלוכב ביצור, ורק היחידה שאין בה ציור ומבוקש לעצמה ללא התקשרותה לאלקות הוא מצד אלמות — נרגש בה אמיתת מהותו של רצו"ע כמו שהוא בפשיטותו, אשר תכליתו הוא הרצון עצמו.

טו. עדין הוא גם בחלק ה"הסדר" שב"מורה אני":

הפירוש שבקבלה ש"מלך חי וקיים" הוא ספי' המלכות כמו שמיוחדת עם ספי' היסוד, ושבתיו זו באה הוחרת הגשמה, הנה נוסף לזה שחסידיה מבארת ומסבירה אותו בביאורים ותסברים שכליים (ככל הענינים שבקבלה, שביאורם כש"ל הוא ע"י החסידות דוקא, כ"ל סו"ט¹⁰³), הנה עוד זאת, שע"י הביאור של חסידות, נרגש הווכחו הפנימי של הפירוש חי הענין כאופן אחר לגמרי.

98 סו"ט לך תרמי, ובכ"מ.
 99 ד"ה ואני תפלו תרצ"ד (קונס כו).
 100 ר"ה למען דעת תר"ץ פ"ה, ה"ה לי בעודי תרצ"א (תרפ"ז) פ"ב ס"ג אירש ע' 46, ובכ"מ.
 101 אבל ע"ש קיומם צ"ל בדרך קב"ע, שהרי כל המצוות הם רצון העליון, ככפום [להעיר גם בנשפטים אמרי, לפניהם ולא לפני עיני ואפי"ו, ודן אותו כד"ע ישראלי, צ"טין סח.
 ב. שר"ע ת"מ ר"ס כ"ז].
 והנה מ"ה: גם זה עצמו מה שהמצוות ד'משפטים' צריכים לקיים גם מצד הטעם, היינו לפי שכן נור הקב"ה שרצונו נצטוו אלו יתלבש גם ב"טעם", וראה בארובה לק"ש מ' חקת השל' סוף ס'
 102 להעיר מופ"ק להרמב"ם פ"ו (הובא בדרימ"צ טו, ב) שהערות ש"ן גם מצד השכל צריך לומר ע"י "א" אפ"ש".
 ובה יבוא מה שאמר (עירובין ק, ע"ג): "אלמלי לא ניתנה תורה (ח"ו...!) היינו למדים צניעות מחולל וגול בעמלה כ"ו" — ולכאורה, למא נפא מינא.
 103 בקצוריה טע"ס סק"ז, שכל ז"ל שהפקודו בעין, אין חיוב השבה על השומר וז"ל כשפסע (א) שגוב ראב"ד — בשומר שכ"ר, או בעשה עליו חיוב השלמתו, אבל בשר"ע אומות"י (סו"מ"ג ק"א סק"ב): "מה ששי"ח חייב על המשעה אין חיובו בא מחמת המשעה עצמה, אלא משעה שגמט לו הפקודו ושתעבד

98 ועי' דוקא מתנגה יותר ענין היחידה מאשר ע"י עיון המצוות ד'משפטים' שהוא רק בדרך קב"ע. כי בזה דוקא מתנגה המצוות הוא מצד עצם נפשו, שלכן נפל זה גם על שכלי, כי ה"טעם" נמצא בכל היחידה, כולקטו סוף י'
 99 כן ה"י מוסיף (בלחש) כ"ס אדמו"ר (מור"ש"ב) נ"ע כשה"י מביא מרד"ל זה.

ביאור פירוש זה ע"פ חסידות: ספי' המלכות היא בחי' האלקות השייכת לעולם, ולכן נמשכות מפנה (ושייכים בה) גודי המקום והזמן, וספי' היסוד היא בחי' האלקות שלמעלה מגודר שייכות לעולם, שלכן בכל המדות שלמעלה מספי' המלכות אין שייך בהם גודרי המקום והזמן¹⁰⁴ (ומצד גילוי מדות אלה, מתבטלים הזמן והמקום ממציאותם לגמרי), וענין יחוד המלכות עם היסוד הוא — גילוי אור"ט שלמעלה מעולמות בחי' האלקות המתלבשת בעולם.

וחו מה שהוזכרה הגשמה באה בחי' מבו"י, מלך חי וקיים: החזרת הגשמה שבכל בוקר, הי"ע ברי' זודושה (כ"ל סו"ט), והחידוש יש מאין, עם היות שבפועל בא הוא מבחי' המלכות דוקא (כי מצד המדות שלמעלה ממדת המלכות לא ה"י מציאות יש כלל), בכל זה, החזרה שבמלכות לחידוש יש מאין הוא דוקא ממצמות אור"ט¹⁰⁵ שלמעלה מגודר שייכות לעולמות, ובמילא אינו בהגדרים "דאיך ו"לש", ולכן יכולתו לעשות את ה"אצ"ו, "ישנר", משא"כ בחי' האור השייך לעולמות, מוגדר הוא כביכול בהגדרות אלו.

הזכרה זו באה לזאזר מצד בחי' היחידה שבה, ושני ענינים בה: (א) הזכרה בצמנות אור"ט אפשרית רק מצד בחי' זו של הגשמה המיוחדת בצמנותו ית' (משא"כ ד' תבו"י גר"ה, שייכותם הוא לבחי' האלקות שבעולמות), (ב) גם אמיתית הזכרה בהחידוש דיש מאין, ש"כ"ך (ולא רק ש"כ"ך) שאין שום גר"ה מקום להיש מצד עצמו וכל מציאותו הוא מחודש מתאלקות — המכריזה שהחידוש בא ממצמות אור"ט — באה מצד בחי' היחידה דוקא, כ"ל סו"ט.

טז. תביאורים שבחסידיה ב"י חלקי הפיר"ס שב"מורה אני" — קשורים זה בזה:

הזכרת האדם שהחידוש יש מאין בא הוא ממצמות אור"ט שלמעלה מעולמות — תביאור בזלך ה"סוד" שבמורה אני — מחזקת את המהרה של העולמות מחדשים תמיד האין ואפס המוחלט¹⁰⁶ — תביאור בזלך ה"רמ"ו שבמורה אני, כי באם ההזדה העולמות היתה ע"י ספי' המלכות מצד עצמה, מכיון שהעולמות תופסים מקום לגבה, לא ה"י אז התחדשות בכל עיקר מציאותם (כ"א ע"ד רדוגמת מה שהגשמה מחי' את הגוף, שגם כלי הידות שהגשמה, יש לו מציאות¹⁰⁷), אבל מכיון שההזדה היא ממצמות אור"ט ב"ה — שאין העולמות תופסים מקום לגברי כלל, הרי אין שום גר"ה מקום לכל ענינם, וכל עיקר מציאותם מתחדשת מאור"ט ב"ה.

והחידוש להחזיר לו בשלמותו כשישע המקום, אלא שאם בתוך הזמן נאבדה ממנו שלא ע"י פשיעתו בשמירתו חסה עליו הנהיה ופטרותו, וע"פ מ"ש בק"א שם, יבנו דברי הישי"ש (הנבאש בקצוריה"ס) "כיון שנעשה שומר ה"ל איך יודע אם החזיר"¹⁰⁸.
 104 ע"ש ה"י אצ"ו יודע אם החזיר"¹⁰⁸.
 105 ע"ש אהר"ק ס"ן, מהוהו תצמנותו כ"י הוא לבו כ"י "קל" ספי' ואילן) — אלא שביאור שם אור"ט.

106 וא"י שההזדה שהחידוש בא ממצמות אור"ט באה (ומוכרת) מהזכרה שהעולמות הם מחדשים יש מאין (כ"ל סו"ט), בכל זה, לאחרי שהזכרה בהחידוש יש מאין מבא"ה את הזכרה שהחידוש בא ממצמות אור"ט, הנה הזכרה זו — לא רק שמוחקת את הזכרה בהחידוש יש מאין, אלא שמוסיפה בה מנו המלכות כ"י, הזכרה בהחידוש יש מאין מצד עצמה, היא (כ"ל סו"ט), שאין שום גר"ה מקום להיש מע"י עמו כ"י, אבל איין מוכיח ע"יין שאין לו גר"ה מקום גם מצד בחי' האור המיוחדת אותו (רא"ה הע"ה הזכרה), אבל ע"י הזכרה שהחידוש בא ממצמות אור"ט שלמעלה מעולמות, הוא בא לידו הזכרה, שגם מצד בחי' האור המיוחדת אותו, אין לו שום הפיסת מקום, ולכן גם לאחרי שעל"ה נצטוו לחזר כ"י, ההזדהות בכל רגע היא ההזדהות נגמרה.
 107 ראה דרימ"צ (כ"ב א), שמה שגמבאר בשער היחידה פ"ו בענין, אין עוד"י, שאין אפילו דבר ספ"ל, ולא כוונתו שהוא ספי' לשמה — הוא לבני בחי' הסוכה דוקא, והי"ע שכל ידעיהם הוא רק בבחי' המלא, מחשיבים אותו כגשמה לגמרי, ע"י"ש. ולבארה: הרי גם לשיטתם, בהכרח שידור שוקב"ה

ובמילא בא הוא להכרת האחדות באופן שאין עוד מלבדו, שכל העולמות, וזו אין ואפס ממש לגבי הקב"ה ואינו נקראות בשם כלל אפילו בשם עוד שהוא לשון ספיקי¹⁰⁰. ומכיון שכן, הרי נדגש אצלו בפשיטות, שחיות בשרי אינו שום מציאות כלל (גם לא מציאות בדרך ספיקי). ומציאות¹⁰¹ היא רק — התקשרות באלקות, וכב"ל בביאור החסידות חולק הפשטי שבמדה אני. ומכרתה זו שאין עוד מלבדו, הרי פשוט אצלו שבקיום ציווי הקב"ה אין לערב (אפילו לא כספלי) שום טעם ותכלית אחר, וכל קיומם צ"ל מצד רצון הבורא. וכב"ל בביאור החסידות חולק ה"רד"ש שבמדה אני.

יז. בחיי החיות, להיוותה עצמית, אינה שוללת את הנביא, אדרבה — היא היא העצם של כל מדידות הפרטיות (שהו אחד וחילוקים שבין "גילוי" לעצם": "גילוי" הריע פרטי, ולכן הענינים שאינם גילויי (שלו) — אין דאס ניט ער אינם "הוא", ולהיותו גילוי ומתפשט) — הוא שולל אותם. משא"כ "עצם" הוא העצמיות של כל ענין וענין, ולכן, מההדגשות העיקריות שבחסידות הוא — איחוד הפרטים עם העצם. וגם ההדגשה זו טובה יותר מהחיות שחסידות מכניסה בכל ד' חלקי הפרטים שב"מדה אני":

בענין הספיקי — חלק ה"סוד": גם בחיי המלכות עצמה מיוחדת עם ספיקי היסוד, עד שנעשית לענין אחד — "מלך חי ועמים", ובמילא ענין האחדות שאין עוד מלבדו¹⁰² אינו שלא ישנה מציאות העולמות. כ"א שגם העולמות עצמם כמו שהם נמצאים במציאותם (ומגודדים בגודל ומקום) מיוחדים הם בתכלית היחוד. בעצמות אוא"ס ב"ה.

בענין המצות — חלק ה"דורות": גם המצות שיש עליהם טעם ונקראים בתורת אמת בשם "משפטים" (מתאחדים) ועיקרם הוא הרצון הפשוט שלמעלה מהטעם.

בענין הבריאה — חלק ה"רמז": גם בעניני העולם כמו שהם נראים לעיניו שהבריאה נעשית כבר למציאות בפ"ע (שלקו אין אנו מרגישים את היודיש שבה בכל רגע ורגע, הנה התחדשות האדם (העולם) שבכל בוקר היא התחדשות בכל עצם מציאותו, כהחידוש דמעשה בראשית.

בענין רגש האדם — חלק ה"משנה": גם בתודאת האדם על חיותו (שגידור משנתו) נרגש שכל חיותו הוא — מה שהוא יהודי.

חי. ע"פ הג"ל (חולת סיי) ידענו דברי רבוחיני נשיאנו, שאמר על כמה פעולות פרטיות שבחסידות שהיו ענינה של החסידות (כב"ל בחולת השיחה). כי אף שמעלות אלו וזו רק מסתעפות ממותת החסידות (כב"ל שם), מ"מ, על ידן דוקא מתבטאת (עצמות) מותתה. כי התודאה על ענין "עצמי" הוא ש"מפעפע" ומחירי הנמצא בכל הפרטים. עד לפרט יחוד קטן (כב"ל בענין ה"פרש שבין "גילוי" ל"עצם").

וע"פ חבלל שנועץ חולתו בסופן דוקא¹⁰³, הרי כל מה שהחסידות נמשכת בחיי החתונה

גורא את התבטאית ולא רק מהי אותם בלבד? התבטאית ומכיון שאר המלא עתה מקום לעולמות, הרי לחזור שבראש העולמות ביטול העולמות לאור זה (אף שכל פשיטתם הוא ממנו, ולא רק היותם) הוא ודומה ביטול ה"הוי" למש"ע וצ"ע.

(100) שני ה"חיות" מ"ר (א"ס ע"כ).
(101) ספיקי כ"ה מ"א.
(102)

10

יח. עד להפרכת טבע נפש התבטאית [ה"חוצה" שבאדם, ולמטה יותר — בירור חלקי בעולם, "חוצה" שמוח האדם] — מתבטא או ביותר עצם מותתה.

לכן הדיגיש כ"ק מרח אדמו"ר בכריכ משיחותיה, שכל ענין שלומדים בחסידות צריך להביא בפועל, כי ע"י העבודה בפועל דוקא תופסים במדות החסידות.

יט. כמו שבחיי "האין סוף" שבחסידות הוא בכללותו גם בכל חלקי התורה (כב"ל ס"ג), כן גם בכללות התורה (אלא שעיקר הענין הוא בחסידות).

חזו מה שאמר רד"ל "בראיתו יצח"ר בראתי לו תורה תכלית". דלכאורה תמוה: בכל העולמות, עוה"ז הוא היותר תחתון, שאין תחתון למטה ממנו¹⁰⁴. ובעוה"ז גופא — היצח"ר מתחרט עליו הקב"ה שברא¹⁰⁵. ומכיון שכל העולמות, אפילו עולמות העליונים הם כלא חשיב לבני התורה (ולכן, כששיב דוד את התורה בזה שכל העולמות עליונים ותחתונים תלויים בקדווק מצוה אחת של תורה, נעשו ע"ז¹⁰⁶), הרי מכ"ש וק"ו שלכאורה אין שום מקום לומר שבראית התורה הוא בכדי שתחיי תכלין להצח"ר?

וע"פ הג"ל מוכן: עצם התורה שמיחדת בעצמותו ית', מתבטא דקא בזה שהיא תכלין להיצח"ר, מכיון שהתחב להביל את יצר הרע ולהפכו לטוב¹⁰⁷, הוא מצד עצמותו ית' דוקא.

הביאור בזה: כל הגילויים, גם היותר נעלים, להיותם מוגדרים בגודל אור וגילוי, הרי מציאות הרע — היפן האור — מנגד אליהם, ובמילא, אין ביכולתם להפכו לטוב (כ"א להלחם בו ועד — שיטבל לגמרי). ורק עצמותו ית' שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ומשלל מכל הצדדים, גם אין שייך שום מנגד אליו, ובמילא — ביכולתו לשנותו ולהפכו לטוב¹⁰⁸.

חזו ג"כ מה שבחיי התורה המיוחדת בעצמותו ית' נאמר¹⁰⁹, שחוקקת לפניה (והעונת) שלמעלה בא ע"י בירור ותיקון החוש¹¹⁰ — אהתפארת חשוכא להודא. וזוהו "משחקת לפניה": דוקא ע"י בחיי אהתפארת חשוכא להודא — "משחקת" — שבתורה, מתבטאת פנימיותה: כמו שהיא מיוחדת בפנימיות אוא"ס ב"ה — "לפניה".

כ. שני ענינים אלו שבתורה החסידות (וע"ז בכללות התורה) — (א) חזירתה בכל חלקי גרמ"ח ועד שפועלת גם בגודל ובעולם, (ב) ביטוי עצמותה דוקא ע"י פעולתה בגודל ובעולם —

(110) קידושין ל"ב.
(111) לשון אדמו"ר בתניא פ"ג (בתחלתו).
(112) סוכה ג"ב.
(113) ראה הנסמן בהערה 18 — ע"פ מרדכי (סוטה ל"ה א).
(114) וגם וגם זה נעשה ע"י התורה, כמוביל (קידושין שם), משכנת גבית המורה אם אנו הוא ניהוה וזה ברל הוא מתפוצץ¹¹¹ ואלו תכלית אצט מוטל את התבטאית, כ"א אדרבה מתבטא אותו ונתון בו טעם.
— ומה שצריך לאמרו, הוא כש"פ, ע"ב מוטל זה — יצח"ר תורה ב"ה, אבל עצמיות הצח"ר, יהוא עם כח המאמר, בראותו לו חזרה תכלית — כי ה"ה סא, ד' צדק לתבני ולהפכו לטוב, כבפנים.
חזו שאמר, בראותו לו חזרה תכלית, לא באיכות הצח"ר (כ"א) בתפניתו לטוב, כולקמן בפנים.
(115) ראה לק"ש פ' ויקרא תש"ל סוף ה' ובסופו שם.
(116) משלי ת' ל' ראה הנסמן בהערה 18, ש"משחקת לפניה" קאי על פנימיות ועצמיות התורה.
(117) ראה תר"א ית' ד' תל"ן.

